

діяльності IMAS 01.10-14.10, були імплементовані в Україні в якості пробних ДСТУ-П IMAS методом підтвердження з набранням чинності з 01 вересня 2016 до 01 вересня 2019 року, які на сьогоднішній день необхідно знов ввести в законодавче поле.

Питанням координації протимінної діяльності опікується "Національний орган з питань протимінної діяльності", створений відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 10.11.2021 № 1207 "Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності". Згідно п.1 Положення про Національний орган це міжвідомчий допоміжний орган, який діє за колегіальним принципом під головуванням Міністра оборони, утворюється з метою координації діяльності міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій незалежно від форми власності (крім тих, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади), що залучаються до проведення заходів у сфері протимінної діяльності.

В організаційно-економічному плані на державному рівні слід зробити такі кроки, щодо реалізації вимог національних стандартів в сфері гуманітарного розмінування:

1. затвердити технічні вимоги до машин та механізмів гуманітарного розмінування;
 2. внести зміни в Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010, а саме додати до класифікатора машини гуманітарного розмінування;
 3. запровадити в нормативно-правовому полі положення про обов'язковість сертифікації засобів розмінування;
 4. інтенсифікувати міжнародне співробітництво з країнами партнерами НАТО, що мають досвід в проведенні гуманітарного розмінування, для обміну досвідом і підготовці фахівців визначеного профілю.
 5. активізувати роботу щодо залучення країн учасниць Оттавської конвенції (Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення), до питань гуманітарного розмінування в Україні.
- Зазначені заходи допоможуть швидше подолати негативні наслідки, пов'язані з замінованістю території України; дозволять відновити господарську діяльність на деокупованих територіях, забруднених мінами та будуть сприяти подальшому відновленню України в повоєнний період.

Поврозник П. П., аспірант кафедри економіки підприємства
Юрків Р. Р., доктор філософії (фінанси, банківська справа та страхування),
доцент кафедри економіки та публічного управління
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ У РЕАЛІЯХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Реалії воєнного стану в Україні, релокація бізнесу, труднощі ділових контактів формують нові виклики для підприємництва. Зростає роль інноваційності суб'єктів господарювання як запоруки їх "виживання" на ринку, збереження конкурентоспроможності та потенціалу розвитку у довгостроковій перспективі.

Відзначимо, що чіткості у визначенні цифровізації серед вітчизняних та іноземних учених немає, втім ті наукові позиції, що дискутуються концептуально загалом схожі. Так у зарубіжній практиці у широкому розумінні під процесом цифровізації економіки традиційно розглядають соціально-економічні трансформації, ініційовані упровадженням і засвоєнням цифрових технологій, тобто технологій створення, обробки, обміну та передачі інформації [1]. У цьому контексті потрібно відзначити, що Україна достатньо своєчасно відреагувала на нові виклики, оскільки у 2019 році було створено профільне Міністерство

цифрової трансформації, а також згодом було ухвалено низку стратегій і програм щодо стимулювання діджиталізації. Особливий інтерес становила Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки (фактично уже реалізована за термінами), де цифровізація визначалась як насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір. Концепція містила й коментар щодо мети цифровізації: полягає у досягненні цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Такий приріст є можливим лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані, зокрема, в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку. Акцентувалось також і на ролі цифровізації як механізму економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість та якість економічної діяльності [2]. Відтак, зрозуміло, що Концепція позиціонувала цифровізацію як глобальний виклик, зокрема і для вітчизняного підприємництва, власне для його інноваційного розвитку. У свою чергу, вважаємо, одним із найважливіших завдань цифровізації є створення середовища для впровадження фінансових технологій (FinTech) бізнес-структурами в Україні. На думку окремих фахівців фінансові інновації або фінтех-галузь, що охоплює компанії, які поєднують технології та інновації для забезпечення платежів та інклюзивного сервісу для кінцевого споживача фінансових послуг [3]. Це ще один аргумент щодо необхідності ґрунтовнішого вивчення впливу цифровізації на інноваційний розвиток підприємництва в реаліях української економіки в контексті можливостей та загроз.

Доцільно, вважаємо, виділити такі можливості, які є результатом впливу цифровізації, для інноваційного розвитку підприємництва:

1. Підвищення ефективності виробництва, адже завдяки впровадженню цифрових технологій можливо оптимізувати процеси виробництва, зменшити витрати та підвищити продуктивність практично для будь-якого підприємства незалежно від галузі і специфіки.

2. Інноваційні бізнес-моделі, які саме цифровізація і дозволяє створювати. Ці нові бізнес-моделі базуються на використанні цифрових технологій (йдеться про різні цифрові платформи, хмарні сервіси та інші).

3. Глобалізація ринків, яка полягає у тому, що цифрові технології дозволяють підприємствам інтегруватись у міжнародну торгівлю з меншими витратами, залучати нових клієнтів і співпрацювати з партнерами з усього світу.

4. Розвиток інноваційних продуктів та послуг. Цифрові технології відкривають нові можливості для створення інноваційних продуктів та послуг, відповідно до змін потреб споживачів на певних ринках.

Водночас виокремимо і певні загрози впливу цифровізації на інноваційний розвиток підприємництва:

1. Кібербезпека. З інтенсифікацією цифрових процесів зростає ризик кібератак та витоку конфіденційної інформації, що у певних галузях і секторах може бути критичним для бізнесу.

2. Нові конкуренти. Цифрові технології можуть знизити бар'єри для “входу” нових учасників на ринок, що призводить до підвищення конкуренції, до якої багато українських підприємств часто не готові, особливо в умовах війни.

3. Нестабільність ринкових умов. Зміни в цифровому середовищі можуть призвести до нестабільності умов ринку, що може вплинути на стратегії розвитку підприємств, особливо великих, яким складно переформатовуватись і швидко реагувати на такі виклики.

4. Соціальні виклики, які проявляються у тому, що впровадження нових технологій може викликати соціальні проблеми, такі як втрата робочих місць та нерівномірний доступ до цифрових можливостей, що уже відбувається у світі і Україні зокрема.

Українському бізнесу в умовах війни безумовно складно працювати, проте деякі цифрові можливості можуть стати інструментами для підтримки та розвитку підприємництва на інноваційних засадах навіть під час воєнного стану, з-поміж яких виділимо наступні:

1. Електронна комерція та онлайн-продажі, розширення яких може допомогти підприємствам пристосуватися до змін у ринкових умовах та забезпечити можливість продажу продукції через інтернет.

2. Розвиток інтернет-маркетингу, коли використання цифрових маркетингових стратегій, таких як соціальні мережі, контент-маркетинг та пошукова оптимізація дозволяє залучати клієнтів та підтримувати бренд.

3. Цифрові фінансові сервіси. Використання цифрових фінансових інструментів може полегшити фінансову роботу на підприємстві, зокрема це стосується платежів.

4. Технології для ефективного ведення бізнесу. Впровадження ефективних систем управління, обліку та планування, які базуються на цифрових технологіях, може полегшити роботу підприємств, оптимізувавши різні бізнес-процеси.

Відтак, необхідно враховувати, що в умовах війни цифрові можливості можуть бути обмежені, і підприємствам слід також управляти ризиками, пов'язаними із зовнішніми факторами. Водночас вплив цифровізації на функціонування сучасного бізнесу у різних галузях і секторах національної економіки лише зростатиме. Тому своєчасна переорієнтація підприємництва на розвиток саме на інноваційних засадах потребує врахування можливостей та загроз цифровізації в умовах війни та прогнозування трендів уже в повоєнних реаліях національної економіки, яка швидко інтегруватиметься у глобальний економічний простір.

Література:

1. Струтинська І.В. Дефініції поняття «Цифрова трансформація». *Причорноморські економічні студії: науковий журнал*. 2019. Вип. 48. Ч. 2. С. 91–96.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>.
3. Маркевич К. Небезпеки цифровізації. Разумков центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ne-rozytyvamy-iedynumu-yaki-nebezpeky-kryiutsia-za-tsyfrovizatsiieiu> (дата звернення: 11.11.2023).

Подзігун С. М., кандидат економічних наук, доцент

Барвінок Н. В., аспірант, викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

В умовах кризи пов'язаної з глобальними безпековими факторами, коли зовнішнє макросередовище слабо передбачуване і переважно не залежить від зусиль підприємства, ігнорування ним стратегічного контексту діяльності може спричинити катастрофічні наслідки. Тому, враховуючи вище наведені дослідження та власні спостереження, бачимо, що перед підприємствами туристичного бізнесу, які в цих умовах є одними з найвразливіших, постає питання вибору саме адаптаційних стратегій.

Зауважимо, що адаптаційні стратегії підприємств – це певний загальний напрям формування пристосувань підприємств в умовах кризи та жорсткої ринкової конкуренції, яка може бути наслідком кризи. На сьогоднішній день підприємствам туристичного бізнесу варто звернути увагу на такі напрями адаптаційних стратегій: кадрову стратегію; стратегію клієнтоорієнтованості; івент-стратегію; управління безпекою [1].